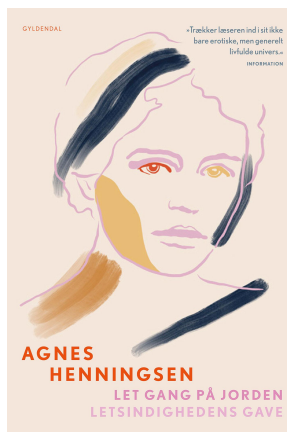

- [Facebook](#)
- [Twitter](#)
- [RSS Feed](#)

- [Anmeldelser »](#)
- [Artikler »](#)
- [Podcasts »](#)

Nyhedsbrev:

- [Om LitteraturNu](#)
- [Redaktion & Skribenter](#)
- [Kontakt](#)

Copyright 2015 · LitteraturNu · All Rights Reserved

☺

Foto af Agnes Henningsen fra 1930, bragt med tilladelse fra Gyldendal.

 82 personer synes godt om dette. [Opret en profil](#) for at se, hvad dine venner synes godt om.

Af [Amanda Grimsbo Roswall](#) | 19. august 2019

Brøl til friheden – Agnes Henningsen LET GANG PÅ JORDEN / LETSINDIGHEDENS GAVE

At læse Agnes Henningsens erindringer er at blive slugt af en andens liv, det livs tid og ikke mindst: dets sprog. Henningsens fortælling er danmarkshistorie båret frem af en betagende egenhed.

Jeg længtes ikke tilbage til barndommen, livet var kun værdifuldt som voksen, som fri.

Der er noget på én gang fuldstændig fremmed og slående genkendeligt ved Agnes Henningsens univers. Stemningerne, der bølger omkring i hendes erfaringer fra barndommen og ungdommen, giver fornemmelsen af en universel feminin subjektivitet, der flyder over af ustyrlig energi og naivitet. Omgivelserne derimod – tidens normer – virker som en genstridig dragt for Agnes og giver hendes udfoldelse svære betingelser.

Agnes Henningsen (1868-1962) levede et langt og turbulent liv. Hun blev født ind i en familie af storbønder på Fyn og Sjælland, og selvom hun med tiden blev en del af det litterære miljø i København, forblev hun i sine egne øjne 'en pige fra landet'. LET GANG PÅ JORDEN og LETSINDIGHEDENS GAVE er de to første bind af hendes erindringer, som udkom første gang i 1941. Nu er de genudgivet på Gyldendal i en smuk ny indbinding.

Fortolkningen af forfatterens portræt på bogens forside er meget velvalgt. Det er en simpel stregtegning tilsat penselstrøg af nuancer af midnatsblå, beige, okkergult og brunt. Det ene øje er rødt, det andet gult. De forskellige douce farver på den rosa baggrund er ikke bare smukke, de er også et billede på det, der synes at være Henningsens projekt: at farvelægge sin egen person idet hun udfolder sit liv.

Portrættet spidder én med sit direkte blik, der spejler indholdets effekt: Erindringerne giver læseren fornemmelsen af at blive gennemskuet af Henningsen, når hun beskriver sit eget liv. Hun ser direkte på sig selv med sin tekst, og gennem sig selv direkte på læseren. Det er især stilen, der holder læseren neglet til teksten. Den er direkte og inderlig, sproget er særegent med sin djærve facon, der får følelserne til at smitte af. For eksempel føler man et stik af lykke, når Henningsen citerer sin mor under et familiebesøg:

”Åh, her på Glorup husker man altid al sin lykke.” Mor tog med begge hænder far om kenderne. ”Den gamle lykke, den ny lykke, tak for al min lykke. Sikken jeg siger, har jeg drukket for meget?”

Bevares, moren taler om lykken, men der er noget i det højstemte sprog, der eksemplificerer følelsen og får den til at springe direkte i kroppen. Udråbet – ”Åh” – er en del af forklaringen. Den slår på romantisk vis en tone an til noget større, måske henvender den sig til naturen, ånden, det der kun kan røres med et suk. Og så er der ’sikken jeg siger’, der sætter én tilbage, længere tilbage end da bogen udkom i 1941, til et dansk, der hverken skrives eller tales i dag. Det er et sprog, der tør være højtideligt, der folder sig i omvendte ordstillinger og er forbundet til det terræn, fortællingerne udfolder sig i.

Det landskab, sproget er talt i, kryber ind i ordene, den måde sætningerne er sat sammen på, og måske mest af alt i mellemrummet og pauserne, alt det usagte. Måske er det fordi, landskabet er så betydningsfuldt for, hvilke stemninger, der fylder Agnes og bogens sider. Men det er også mere end det, for det er det sansede landskab, der finder sin vej til det gamle danske gennem kroppen og til Henningsens tekst via erindringer. Sprogets og landskabets forbundethed placerer sansningen centralt i læseoplevelsen.

Forbindelsen mellem landskab og sensibilitet bliver fremhævet flere gange. Det, der for Agnes femten år er en uskyldig beundring af hendes afdøde fars yngste bror, bliver pludseligt alvor, da han forelsker sig i hende. Mens de går på landevejen spejler naturen omkring dem situationens spændthed:

’Da vi drejede skovhjørnet, var det rent ud storm. Brøl fra stranden. Brøl fra begge skove. Det var der altid noget ved, det lovede noget rigt og voldsomt ude i fremtiden.’

Forbindelsen mellem de to familiemedlemmer huer ikke resten af klanen, og Agnes’ værger sender hende på pigekostskole ved Slagelse sammen med sine søstre. Forbindelsen til søstrene er stærkere end forbindelsen til onklen, og snart bliver en verden af litteratur og sprog åbnet for hende, så hun læser og læser og gør det snart forbi med ham. Det er et spørgsmål om frihed, og hun indser, at hun er blevet syg, fordi hun har givet afkald på den: ’... jernringen om mit hoved kom, fordi jeg havde bundet mig for tidligt. Jeg kunne ikke mere udholde, at mine grænser allerede var afstukket.’

Med genvunden frihed flirter Agnes med alt og alle. Hun læser, lærer om begær i *Marie Grubbe* og møder Mads Henningsen, som deler hendes fascination for litteratur og kysser hende i forbifarten i gangen, da hun besøger den lokale præstegård. Frihed er alt for Henningsen, men det er en frihed, der er låst af sin tid, som en mælkebøtte, der møjsommeligt klemmer sig op gennem asfalt. Hun strækker sig efter friheden i alle former: friheden til at være ærlig, den til at fylde et rum med sin begejstring og bramfrihed, og ikke mindst: friheden til kærlighed.

Agnes gifter sig med Mads for at gøre sig fri af sin familie – det er det muliges kunst – og indgår et frihedsløfte med ham: ’Man kunne ikke binde en menneske-elsker, som jeg var, til eet menneske hele livet igennem, det var han enig med mig i. Men når der mødte mig noget andet, kunne jeg betro mig til ham, og han skulle lide i stilhed uden at kaste en skygge over min vej.’ Et åbent ægteskab. Det lyder ikke ligefrem som Danmark i slutningen af 1800-tallet. Og det udvikler sig også med blandet succes, for Mads er mest til, at det åbne foregår på hans side af sengen.

Den frihed Agnes ikke får foræret, den skaber hun selv. Hun insisterer på at udleve sin del af den ægteskabelige aftale, selvom hun som toogtyveårig allerede har tre børn i et hus i Ordrup. Hun bevæger sig i det københavnske litteraturmiljø, og der møder hun blandt andre Carl Ewald, Georg Brandes og Herman Bang. Den ene får hun et barn med, den anden beundrer hun uden mådehold og den tredje hjælper hendes forfatterkarriere i gang. Det svimlende københavnermiljø kontrasteres af et forstadsliv med fattigdom og ungt moderskab, det hele fortalt med en blanding af nysgerrighed og nær-ubarmhjertig ærlighed.

Henningsen fortæller om livet i det moderne, og det er en stor oplevelse at følge hendes rejser fra gårdene på Fyn over præstegårde og kostskole til livet i København. Hun giver læseren en fornemmelse for livet i forskellige samfundslag og på forskellige geografiske steder i et tidligere Danmark, der virker på samme tid velkendt og ganske anderledes. Og så er der alle historierne, dramaet, den teatraliske insisteren på den naive piges frihedsprojekt. Selvom Henningsens turbulente liv var præget af modgang, blev hendes livsdrift og egensindighed en kilde til en myriade af fortællinger, som hun med stor selvfølgelighed fremstiller i stemningsfulde narrative. Jeg glæder mig til at opleve dem i de næste mange bind om Agnes, der brøler sin frihed ud som danmarkshistorie.

- Forfatter: Agnes Henningsen
- Titel: LET GANG PÅ JORDEN / LETSINDIGHEDENS GAVE
- Sider: 540
- Pris: 199,95,-
- Forlag: Gyldendal
- ISBN: 9788702272352

Nyeste anmeldelser i kategorierne [Erindringer](#), [Fortællinger](#), [Klassiker](#).

- [Forfaldets eventyrland – Gregor von Rezzori EN ANTISEMITS ERINDRINGER](#) · 26-11-2018
- [Et retningsløst helvede – Knud Romer KORT OVER PARADIS](#) · 22-08-2018
- [Imperiets begyndende fald – Ngũgĩ wa Thiong'o I FORTOLKERENS HUS](#) · 09-02-2017
- [En sortseers læreår – Thomas Bernhard ET BARN](#) · 28-08-2015
- [Polaroid-fotos fra Paris og omegn – Patrick Modiano ET FORBASKET FORÅR & SMERTEPUNKTET](#) · 04-05-2015

Læs også

- [Dating i goldt digitalt kaos – Sophia Handler FE](#) · 06-08-2019
- [Når fisse er kærlighed og alt er, som det plejer – Michel Houellebecq SEROTONIN](#) · 17-06-2019
- [Om læseheste og hekse – Siri Hustvedt MINDER OM FREMTIDEN](#) · 11-06-2019
- [Ny oversættelse tager læseren ved hånden, når Leopold Bloom vandrer gennem Dublin – James Joyce ULYSSES](#) · 22-05-2019
- [Når livet rummer fejl og anger – Donal Ryan FRA ET SMULT OG STILLE HAV](#) · 09-05-2019